

**Asker
kommune**

TILSYNSRAPPORT

**Plikt til å sikre at barnehagebarna
har et trygt og godt psykososialt
barnehagemiljø**

Hval Gård barnehage

Sammendrag

Asker kommune har gjennomført tilsyn med Hval Gård barnehage. Tilsynet har hatt som formål å kontrollere om barnehagen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder barnehagens plikt etter barnehageloven § 42, til å sikre barna et trygt og godt barnehagemiljø.

I tilsynet har vi funnet at dere oppfyller regelverket på dette området, og vi avslutter tilsynet. Våre observasjoner og vurderinger kommer frem i denne tilsynsrapporten.

Dere kan likevel uttale dere om rapporten, både vår beskrivelse av fakta, vår forståelse av loven og våre vurderinger. Dersom dere mener at rapporten inneholder feil, bør dere begrunne hvorfor. Vi vil vurdere om det er grunnlag for å endre innholdet i rapporten etter en eventuell uttalelse fra dere. Fristen for uttalelse er seks uker etter at rapporten er mottatt.

Vi gjør oppmerksom på at tilsynsrapporten er et offentlig dokument.

Innledning

Asker kommune ved barnehagemyndigheten har ført tilsyn med Hval Gård barnehage, jf. barnehageloven § 53. I tilsynet har vi kontrollert om barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven med forskrifter.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven.

Kort om barnehagen

Hval Gård barnehage er en kommunal barnehage med 99 barn fordelt på 7 avdelinger. De har naturavdelinger for de eldste 4-åringene og skolestarterne.

Temaet for tilsynet

Temaet for tilsynet er barnehagens plikter til å sikre barn et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Under dette temaet har vi kontrollert om barnehagen sikrer at:

- Barnehagens ansatte melder fra og undersøker ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, jf. § 42 andre og tredje ledd
- Barnehagen oppfyller tiltaksplikten ved kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, jf. § 42 fjerde og femte ledd

Vi varslet også at tilsynet skulle omhandle barnehageeiers internkontroll etter barnehageloven § 9. I forbindelse med et nylig gjennomført tilsyn i en annen kommunal barnehage, ble det gitt pålegg til barnehageeier om å sørge for dokumenterte rutiner som viser hvordan delpliktene skal oppfylles. Mangelen på slike dokumenterte rutiner fra barnehageeier, har gjort at vi i tilsynet med Hval Gård kun har kontrollert om barnehagens praksis på de ulike delpliktene er i tråd med kravene i

barnehageloven. Vi har i tillegg sett på om barnehagen har egne systemer og rutiner som sikrer etterlevelse av regelverket.

Vi har ikke sett på hvordan barnehagen oppfyller andre krav i regelverket.

Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med barnehagen i brev 22.06.23. Dere ble bedt om å sende dokumentasjon til oss innen 27.09.23.

Barnehagen ble bedt om å oversende følgende dokumentasjon:

- Rutiner og skjema for varsling til styrer, og eksempler på slik varsling
- Rutiner og eventuelt skjema for varsling til barnehageeier, og eksempler på slik varsling
- Eksempler på dokumentasjon av barnehagens undersøkelser i saker om barnehagemiljø
- Eksempler på aktivitetsplaner

Vi gjennomførte 24.10.23 intervjuer i barnehagen. Vi intervjuet virksomhetsleder, avdelingsleder, en pedagogisk leder og en barnehagemedarbeider (fagarbeider på disp.).

I etterkant av tilsynsbesøket har vi på forespørsel fått tilgang til ytterligere dokumentasjon fra barnehagens eget system på Teams.

Rådgiver Marianne Blichfeldt og rådgiver Frida Blåsternes, gjennomførte tilsynet.

Rettslige krav og våre vurderinger

Rettslige krav - psykososialt barnehagemiljø og internkontroll

Barnehagen har en plikt til å sørge for at barna har det trygt og godt. For å sikre at barna har det trygt og godt, har barnehagen en aktivitetsplikt etter barnehageloven § 42.

Aktivitetsplikten inneholder fem delplikter som er plikten til å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. I dette tilsynet har vi undersøkt om barnehagen sikrer at de ansatte melder fra og undersøker dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Videre har vi undersøkt om barnehagen setter inn tiltak når undersøkelser viser at et barn ikke har det trygt og godt.

Krav til internkontroll

Barnehageeier må ha internkontroll som sikrer at alle kravene i barnehageloven og tilhørende forskrifter følges. Dette følger av barnehageloven § 9.

Kravet til internkontroll innebærer at barnehageeier må sørge for at det arbeides systematisk med å overholde kravene i barnehageloven.

Bestemmelsene om et trygt og godt barnehagemiljø er viktige og sentrale bestemmelser. Det er derfor avgjørende at barnehageeier har etablert gode rutiner og systemer som skal sikre at pliktene etter barnehageloven kapittel VIII overholdes.

Det skal utarbeides en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering. Det kan for eksempel gjøres som en oversikt over lederstrukturer, rapporterings- og styringslinjer, delegeringer, funksjonsbeskrivelser med beskrivelse av ansvar og oppgaver for personell innen et bestemt arbeidsområde og så videre. Barnehageeieren kan vise til delegeringsreglement og andre relevante dokumenter.

Barnehagen må ha nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre regeletterlevelse. Hva som er nødvendig vil blant annet bero på en konkret vurdering av risiko for avvik. Det følger indirekte av kravet at rutinene og prosedyrene må gjelde for barnehagen, gjøres kjent og være tilgjengelige. I hvilken grad rutinene og prosedyrene skal dokumenteres skriftlig, vil følge av dokumentasjonskravet i tredje ledd bokstav d.

Internkontrollen skal sikre at barnehagen avdekker avvik og risiko for avvik, og at barnehagen følger opp avvik og risiko for avvik som er avdekket. Både konstaterte avvik og risiko for avvik skal følges opp. Allerede oppståtte feil skal korrigeres. Samtidig må barnehagen forebygge at feil oppstår. Barnehagen må skaffe oversikt over områder hvor det er fare for manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

Barnehagen skal dokumentere internkontrollen i den formen og i det omfanget som er nødvendig. Etter barnehageloven har barnehagen og de ansatte en plikt til å dokumentere arbeidet som gjøres for å oppfylle de ulike delene av aktivitetsplikten. Hva barnehagen og de ansatte skal dokumentere, og på hvilken måte, må tilpasses både den enkelte barnehagen og formålet med dokumentasjonen. Barnehageeier og barnehagen bør ikke lage et mer omfattende system for dokumentasjon enn nødvendig. Bortsett fra at dokumentasjonen må være skriftlig, er det ingen andre formkrav.

Vår vurdering og konklusjon

Internkontroll innebærer at barnehagen må vurdere om det er risiko for at krav i barnehageloven ikke blir overholdt og deretter sette inn egnede tiltak. En sentral forutsetning for internkontrollen, er dermed kjennskap til kravene i barnehageloven og innholdet i disse. Kjenner ikke barnehagen og dens ansatte til hvilke krav som stilles, så vil internkontrollen bli tilfeldig og ikke basert på de lovkravene som stilles til virksomheten og de ansatte.

Det kommer frem i intervjuene at Hval Gård barnehage har hatt en forventning om at det skal komme en felles rutine fra barnehageeier, som skal sikre at kravene til et trygt og godt barnehagemiljø ivaretas likt i de kommunale barnehagene. I påvente av en slik felles rutine, har barnehagen funnet grunn til å lage sitt eget system og sine egne rutiner for å ivareta lovens krav.

Tilsynet viser at barnehagen har kjennskap til kravene i barnehageloven og innholdet i disse.

Barnehagen har en egen rutine for varsling ved igangsettelse av aktivitetsplikten. De har også en egen sjekklister for aktivitetsplikten, der det kommer frem hvordan de

ulike delpliktene skal oppfylles, hvem som har ansvaret og hvordan det skal dokumenteres. Intervjuene viser at de ansatte har en sterk bevissthet rundt aktivitetsplikten, i tillegg til at de har en felles forståelse for hva som er rutinen for å melde fra, undersøke og sette inn tiltak.

Tilsynet viser også at barnehagen har et system som sikrer at barnehagen overholder kravene i barnehageloven.

Barnehagen har faste avdelingsmøter hver 14. dag, som er obligatorisk for alle ansatte. Trygt og godt barnehagemiljø er fast tema på møtene, og er lagt inn som fast punkt i malen for møteagenda. I tillegg har de ukentlige pedledermøter og månedlige møter i BIM-teamet. De har også personalmøter og planleggingsdager/temadager der de har ulike oppgaver på tema trygt og godt barnehagemiljø. At barnehagen har en god struktur på møter, med stort fokus på aktivitetsplikten og øvingsoppgaver, bidrar til å sikre god informasjonsflyt og kunnskapsdeling mellom ansatte. Videre sikrer det at alle ansatte får samme informasjon og dermed har en omforent forståelse av de ulike delpliktene. Faste møtepunkter mellom fagarbeidere, pedledere og avdelingsleder bidrar også til at det er lavere terskel for å diskutere saker man er usikre på, og bidrar dermed til å sikre at saker blir meldt fra om og fulgt opp videre.

Barnehagen bruker Teams som informasjonskanal. Her ligger alt av rutiner, standarder, meldeskjema, beskrivelse av ansvar og oppgaver for de ulike rollene mm. Alle ansatte har tilgang til laptop. Pedleder er ansvarlig for å legge inn agenda/referat fra møter i Teams, og sørge for at de ansatte på avdelingen setter seg inn i nødvendig informasjon. De ansatte får innvilget tid til å sette seg inn i referater eller lignende hvis de har behov for det. At barnehagen har et felles informasjonssystem og klare føringer i rollebeskrivelsene om hvilket ansvar som ligger til den enkelte, bidrar til å sikre at alle ansatte får den informasjonen de trenger for å kunne overholde pliktene i barnehageloven.

Tilsynet viser også at barnehagen har et system som sikrer at dokumentasjonsplikten overholdes. Det følger av varslingsrutinen at alt dokumenteres i P360. Det er kun avdelingsleder som har tilgang til P360, og sørger for at dokumentasjon legges inn her. Ved at alle ansatte har tilgang til laptop, sikrer barnehagen at alle ansatte har mulighet til å loggføre hendelser på eget område. Slike logger blir deretter løftet over i P360 av avdelingsleder. Dette bidrar til å sikre at saker blir registrert og dokumentert.

Vår konklusjon

Barnehagen har etter vår vurdering et tilfredsstillende internkontrollsystem som er egnet til å sikre at barnehagelovens krav til et trygt og godt barnehagemiljø, blir oppfylt.

Rettslige krav - plikt til å melde fra til barnehagens styrer

Hvis ansatte har mistanke om eller kjennskap til at barn ikke har det trygt og godt, skal dette meldes til styrer. I alvorlige tilfeller må styrer melde fra til barnehageeier. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil være en skjønnsmessig vurdering. Meldingen til styrer må ikke være skriftlig. Barnehageeier må likevel ha et system for hvordan de ansatte skal melde fra og dokumentere meldingene som kommer inn. Barnehagen

kan ha en rutine for at de ansatte melder fra til pedagogisk leder. Men i så fall må barnehagen ha en rutine som sikrer at pedagogisk leder melder videre til styrer.

Det er avgjørende at de ansatte er gjort kjent med plikten til å melde fra, og det er forsøkt skapt en felles forståelse av hva det skal meldes fra om. Hvis de ansatte har ulik oppfattelse av når det skal meldes fra til styrer, så risikerer barnehagens ledelse at de ikke blir gjort kjent med saker hvor barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. Terskelen for å melde fra skal være lav.

Vår vurdering og konklusjon

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har det trygt og godt, skal de ansatte melde fra til styrer. Hensikten med dette, er at styrer skal få oversikt over hvordan barna har det i barnehagen, og dermed sikre at sakene bli fulgt opp.

I barnehagens varslingsrutine står det at ansatte varsler tjenestevei. Videre står det at avdelingsleder varsler virksomhetsleder og igangsetter loggføring i samråd med pedagogisk leder.

Det kom frem i intervjuene at de ansatte har en felles oppfatning av hvordan det meldes fra ved mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt. Den felles oppfatningen stemmer med det som følger av varslingsrutinen.

Alle ansatte har en forståelse av at de skal varsle så snart som mulig til nærmeste leder. Intervjuene og dokumentasjonen viser at det er jevnlig møtepunkter (personalmøter, avdelingsmøter, pedledermøter, rapporteringsmøter). Intervjuene viser også at avdelingsleder er tett på, og at det er lav terskel for å komme direkte til henne med saker av bekymring eller saker man er usikre på. Tilsynet viser at barnehagen har stort fokus på kommunikasjon og felles møtepunkter, og det å skape en felles forståelse for når det skal meldes fra. I tillegg har alle ansatte tilgang til Teams, og de er pålagt å holde seg oppdatert på rutiner, referater og annet som ligger i deres ansvarsbeskrivelse. Alt dette bidrar til å skape en felles forståelse, og til å sikre at plikten til å melde fra blir overholdt.

Tilsynet viser at barnehagen har et system som bidrar til å sikre at alle saker blir meldt fra om. De konkrete sakene vi har sett på i forbindelse med tilsynet, viser også at barnehagen følger egne rutiner når det gjelder å melde fra, og at meldingene også er dokumentert i 360.

Konklusjon

Barnehagen har etablert et tilfredsstillende system for å melde fra om barn som ikke har det trygt og godt.

Plikt til å undersøke

Plikten til å undersøke betyr at barnehagen skal undersøke barnets opplevelse. Barnehagen trenger ikke å bevise at et barn har blitt mobbet eller ikke har det bra.

Barnehagen skal finne ut hva som er årsaken til at et barn ikke har det bra. Dette er utgangspunktet for å sette inn de riktige tiltakene, for at barnet skal få et trygt og godt barnehagemiljø.

Hvor grundige undersøkelser barnehagen må gjennomføre i den enkelte sak, er avhengig av den konkrete situasjonen. Barnehagen må se på hva som har skjedd akkurat der og da og hva som har skjedd tidligere, både med barnet eller barna det gjelder og den aktuelle barnegruppen som helhet. En episode som fremstår som en enkelthendelse, vil ikke alltid kreve store undersøkelser. Annerledes kan det stille seg hvis tilsvarende hendelser gjentar seg eller hvis situasjonen av andre årsaker er mer komplisert. Dette kan for eksempel være tilfellet der et barn gjentatte ganger holdes utenfor leken og det er behov for å arbeide med hele det sosiale miljøet i barnegruppen og barnas samspill. Et annet eksempel er der et barn over lengre tid har trukket seg unna eller har holdt seg for seg selv i barnehagen og virker isolert. Slike tilfeller vil kreve mer inngående undersøkelser.

Barn som har problemer hjemme, psykiske plager eller andre utfordringer, kan utvikle atferd og reaksjonsmønstre som gjør at de ikke opplever å ha et trygt og godt barnehagemiljø. I slike tilfeller må barnehagen søke hjelp hos andre instanser som helsevesenet eller barneverntjenesten.

Barnehagen må sette inn undersøkelser snarest. Det vil si så raskt som mulig. Hvis barnehagen, etter å ha gjort nødvendige og tilstrekkelige undersøkelser, konkluderer med at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø, og barnet og foreldrene selv mener at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø, er barnehagens aktivitetsplikt utført. Barnehagens plikt til å følge med på barnas barnehagemiljø løper likevel hele tiden.

Vår vurdering og konklusjon

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken. Undersøkelsene skal få frem fakta, barnas opplevelse, og føre til at barnehagen kan sette inn egnede og tilstrekkelige tiltak.

I barnehagens varslingsrutine står det at «Avdelingsleder undersøker saken bredt og samler all informasjon fra ansatte, barn og foreldre. All informasjon dokumenteres i logg.»

I barnehagens sjekklister for aktivitetsplikten står det at styrer er ansvarlig for å «Undersøke hendelsesforløpet gjennom samtaler med barn, ansatte, foreldre, andre involverte etc. Alltid ta det barn og foreldre forteller på alvor - lytt og anerkjenn barnets opplevelse.» Videre står det at det skal dokumenteres i barnemappen hva som er gjennomført, vurderinger og konklusjoner av undersøkelsene. Det vises til forslag til undersøkelser på udir.no.

Under tilsynet har vi sett på to konkrete saker, én på individnivå og én på gruppenivå.

Sakene viser at barnehagen har gjort undersøkelser i saken, at undersøkelsene er gjort raskt, og at de har dokumentert hvilke undersøkelser de har gjort.

I intervjuene kommer det frem at barnehagen, i tillegg til samtaler med ansatte og foreldre, bruker observasjon som undersøkelsesmetode. I tillegg snakker de med barnet selv. I intervjuene kommer det frem at det er pedleder og avdelingsleder som gjør undersøkelsene.

Sakene vi har sett på under tilsynet viser at barnehagen gjennomfører undersøkelser i henhold til egen rutine, og i henhold til det som har kommet frem i intervjuene.

Tilsynet viser også at barnehagen dokumenterer undersøkelsene ved bruk av et loggførings skjema. De loggfører hva som er gjort, når det er gjort og av hvem.

Konklusjon

Barnehagen har et system som sikrer at det snarest gjøres undersøkelser i saker ved mistanke eller kjennskap til at barn ikke har det trygt og godt.

Plikt til å sette inn egnede tiltak

Hvis barnehagen avdekker at et barn eller en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, plikter barnehagen å sette inn egnede tiltak.

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi barnet et trygt og godt barnehagemiljø. Hva som ligger i at tiltak skal være egnet, beror på faglige og konkrete skjønnsvurderinger. Dette innebærer vurderinger som baserer seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer.

Hvis barnehagen får vite at et barn ikke har det bra i barnehagen, må de lage en skriftlig plan for å sikre at barnet får en trygg barnehagehverdag. I planen skal det stå hvilke problemer tiltakene skal løse, hvilke tiltak barnehagen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som skal gjennomføre tiltakene og når tiltakene skal evalueres.

En aktivitetsplan behøver ikke å knytte seg til ett bestemt barn, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere eller hele barnegruppen. Det stilles ikke formkrav til planen utover at den skal være skriftlig.

Vår vurdering og konklusjon

Hvis undersøkelsene viser at barnet ikke har det trygt og godt, skal barnehagen sette inn egnede tiltak og nedfelle disse skriftlig i en plan (aktivitetsplan). Det er styreres ansvar at det blir satt inn tiltak, at disse blir fulgt opp og evaluert, og at det lages en skriftlig plan.

I barnehagens rutine står det, i forlengelse av at avdelingsleder undersøker saken, at «Aktivitetsplanen fylles ut, og tiltakene utarbeides, drøftes og vurderes i samarbeid med barnet og foreldrene». Videre står det at barnehagen «ved avdelingsleder og pedagogisk leder lager en plan for å følge opp tiltakene i aktivitetsplanen, og jevnlig evaluere tiltakene sammen med barn og foreldre».

I sjekklisten står det følgende:

«På bakgrunn av konklusjoner fra undersøkelsene settes det inn egnede og tilstrekkelige tiltak. Tiltak må være faglige og/eller erfaringsbaserte. Barnehagen må vurdere tiltak på flere nivåer (individ-, gruppe- og systemnivå).

Tiltakene må utarbeides, drøftes og vurderes i samarbeid med barnet og foreldrene.

Barnehagen må lage en plan for å følge opp tiltakene i aktivitetsplanen, og jevnlig evaluere tiltakene sammen med barn og foreldre.»

Videre står det at både aktivitetsplan, vurderinger underveis, evalueringsmøter og barnesamtaler dokumenteres i barnets mappe i arkivsystemet.

De gjennomgåtte sakene viser at barnehagen følger sine egne rutiner når det gjelder aktivitetsplaner og evaluering av disse.

At barnehagen har konkretisert hvem som er ansvarlig for tiltaksplan og oppfølging, bidrar til å sikre at plikten blir overholdt.

Konklusjon

Barnehagen har et system som sikrer at det settes inn tiltak og at det utarbeides en aktivitetsplan i saker der barn ikke har det trygt og godt.